

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	08/27/2008
Spisová značka:	29 Odo 1381/2006
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2008:29.ODO.1381.2006.1
Typ rozhodnutí:	USNESENÍ
Heslo:	
Dotčené předpisy:	§ 184 odst. 4 předpisu č. 513/1991Sb.
Kategorie rozhodnutí:	C

29 Odo 1381/2006

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Štenglové a soudců Mgr. Filipa Cilečka a Mgr. Petra Šuka v právní věci navrhovatele Ing. A. H., o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady S., a. s., zastoupené JUDr. J. J., advokátem, vedené u Krajského soudu v Plzni, pod sp. zn. 43 Cm 79/2003, o dovolání navrhovatele proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2006, č. j. 14 Cmo 328/2005-111, takto

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2006, č. j. 14 Cmo 328/2005-111, a rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. března 2005, č. j. 43 Cm 79/2003-64, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. března 2005, č. j. 43 Cm 79/2003-64, kterým tento soud zamítl návrh, jímž se navrhovatel domáhal prohlášení neplatnosti všech usnesení valné hromady společnosti S., a. s. (dále jen „společnost“), konané dne 20. června 2003.

K námitce navrhovatele, že jediným řádným způsobem svolání valné hromady společnosti bylo uveřejnění oznámení ve všech celostátně distribuovaných denících, neboť jenom tak měli všichni akcionáři možnost se v zákonem stanoveném rozsahu o konání valné hromady dozvědět, když deník S., v němž mělo být oznámení dle stanov uveřejněno, zanikl v červenci 2002 a představenstvo neiniciovalo potřebnou změnu stanov, odvolací soud uvedl, že podle ustanovení § 184 odst. 4 obchodního zákoníku, v rozhodném znění (dále též jen „obch. zák.“), je představenstvo povinno uveřejnit pozvánku na valnou hromadu nebo oznámení o jejím svolání způsobem určeným zákonem a stanovami; u společnosti s akciemi na majitele uveřejňuje představenstvo v této lhůtě oznámení o konání valné hromady vhodným způsobem určeným stanovami, nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách. Odvolací soud vyšel ze zjištění, že po zániku deníku S. bylo pro společnost nemožné valnou hromadu svolat způsobem určeným v zákoně a stanovách, svolat ji však musela. Způsob, který společnost zvolila - uveřejnění oznámení v denících B. a L. n., byl, podle odvolacího soudu, z hlediska účelu institutu postačující, když tento způsob odpovídal ustanovení § 184 odst. 4 obch. zák. platném v době od července 1996 do prosince 2000, tj. byl několik let zákonný. Akcionáři zájímající se o účast na řádné valné hromadě si, dle názoru odvolacího soudu, termín mohli zjistit, jako se to podařilo navrhovateli. Vzhledem k tomu, že účast na valné hromadě (akcionáři mající cca 80% podíl na základním kapitálu společnosti) představovala obvyklou účast na řádných valných hromadách společnosti, způsob svolání valné hromady účast akcionářů zásadně neovlivnil. Shodně se soudem

prvního stupně tudíž odvolací soud uzavřel, že namítaný důvod neplatnosti usnesení valné hromady společnosti nebyl dán.

Odvolací soud neshledal důvodnými ani další námitky navrhovatele.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal navrhovatel dovolání. Co do důvodů odkazuje na ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatel předně uvádí, že zatímco deník S. zanikl 17. července 2002, valná hromada společnosti se konala až 20. června 2003, společnost tedy měla dostatek času na změnu stanov. Uvádí, že není možné požadovat po akcionářích, aby po dobu téměř jednoho roku sledovali všechny tuzemské celostátně distribuované deníky. Tím, že představenstvo nahodile rozhodlo o uveřejnění oznámení v L. n.a v B., znemožnilo akcionářům, kteří tyto deníky nesledují, aby se dozvěděli o konání valné hromady a zúčastnili se jí. Tím mělo dle názoru dovolatele dojít k porušení práv akcionářů na řádné oznámení konání valné hromady. Dovolatel polemizuje s názorem odvolacího soudu, že aktivní akcionáři se o konání valné hromady mohli dozvědět, stejně jako se o něm dozvěděl dovolatel. Uvádí, že takoví akcionáři byli pouhým zlomkem z celkového počtu několika set akcionářů společnosti. Tvrdí, že ostatně ještě nedlouho před svoláním valné hromady představenstvo společnosti nemělo jasno, ve kterých denících bude oznámení nakonec publikováno; na dotaz, které deníky mají akcionáři sledovat, tak ani nebylo schopno odpovědět. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož zvolený způsob svolání valné hromady zásadně neovlivnil účast na valné hromadě. Akcionáři, kteří se o konání valné hromady nedozvěděli, byli dle vyjádření dovolatele zásadně zkráceni na svých právech, když se nemohli účastnit a hlasovat na valné hromadě a v důsledku neinformovanosti o konání valné hromady nemohli ani podat návrh na vyslovení neplatnosti jejích usnesení. Dovolatel konstatuje, že zatímco společnost má stovky akcionářů, na valné hromadě bylo přítomno jen pět z nich. Odmítá názor odvolacího soudu, že pokud byli na valné hromadě přítomni akcionáři vlastníci 80% pod na základním kapitálu společnosti, „nevadí“, že zbylých 20 % akcionářů bylo zkráceno na svých právech tím, že se nedozvěděli o konání valné hromady.

Dovolatel dále podrobně rozebírá propojení společnosti s dalšími subjekty a tím argumentuje své důvody pro závěr, že odvolací soud pochybil, když uzavřel, že společnosti nevznikla povinnost sestavit za rok 2002 konsolidovanou účetní závěrku. Polemizuje rovněž s tvrzením odvolacího soudu, že je na navrhovateli, aby prokázal neexistenci liberačních důvodů z této povinnosti dle ustanovení § 22 odst. 3 zákona o účetnictví. Konstatuje, že mají-li akcionáři dostat pravdivé informace o hospodaření společnosti, je třeba, aby byla v případě, že společnost je součástí koncernu, vypracována konsolidovaná účetní závěrka. Dovolatel nesouhlasí ani s tím, jak odvolací soud „bagatelizuje“ důležitost zprávy o propojených osobách. Uvádí, že akcionářům nebyly předloženy jakékoliv informace o obchodech uskutečněných mezi propojenými osobami, což posiluje jeho obavy, že mohlo docházet k „přelévání zisku mezi jednotlivými propojenými osobami“.

Další námitky dovolatele se týkají postupu společnosti při procesu změny stanov a následného odvolání a volby členů orgánů. Oba orgány se dle názoru dovolatele ocitly v rozporu se stanovami a tím i se zákonem, konkrétně s ustanovením § 173 odst. 1 písm. g) obch. zák. Pokud byla následně valná hromada vyzvána, aby hlasovala o odvolání všech členů dozorčí rady, nebylo zřejmé, které členy měla odvolat.

Dovolatel konečně namítá, že k porušení práv akcionářů došlo tím, že představenstvo společnosti nezveřejnilo řádně a včas protinávhrhy akcionářů k pořadu jednání valné

hromady, přestože je mělo k dispozici již 12. června 2003 a valná hromada se konala až 20. června 2003.

Vzhledem k uvedeným důvodům dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel neodkazuje na žádný z důvodů přípustnosti dovolání upraveného v ustanovení § 237 až 239 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci je potvrzující usnesení odvolacího soudu jeho prvním rozhodnutím ve věci samé, přičemž nejde o žádné z usnesení, ohledně kterých zakládá přípustnost dovolání ustanovení § 238 a § 238a o. s. ř., připadá v úvahu pouze přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr Nejvyššího soudu o tom, že rozhodnutí odvolacího soudu, nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

Dovolání tedy je - ve smyslu citovaného ustanovení - přípustné, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo Nejvyšším soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř.). Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam pouze tehdy, je-li v něm řešena právní otázka, která má zásadní právní význam nejen pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu).

Dovolatel výslovně neformuluje žádnou otázku zásadního právního významu, z obsahu dovolání je nicméně zřejmé, že takový význam přisuzuje především otázce, nakolik se lze spokojit s tím, že představenstvo akciové společnosti, která vydala zaknihované akcie na majitele, v případě, že zanikne deník, ve kterém má být podle stanov uveřejněno oznámení o konání valné hromady, zajistí publicitu oznámení výlučně tak, že je uveřejní ve dvou jiných celostátně distribuovaných denících, jež za tím účelem vybere.

Ohledně této právní otázky má Nejvyšší soud dovolání za přípustné.

Vzhledem k datu svolání a konání valné hromady (květen a červen 2003) Nejvyšší soud otázku posuzoval podle ustanovení § 184 odst. 4 zákona č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění zákonů č. 600/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 286/1993 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 142/1996 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 142/1996 Sb., č. 77/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 356/1999 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 29/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 367/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 120/2001 Sb., č. 239/2001 Sb., č. 501/2001 Sb., č. 353/2001 Sb., č. 15/2002 Sb., č. 126/2002 Sb., č. 308/2002 Sb., č. 125/2002 Sb., č. 151/2002 Sb., č. 312/2002 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 476/2002 Sb., č. 87/2003 Sb. a zákona č. 88/2003 Sb.

Podle tohoto ustanovení je představenstvo povinno uveřejnit pozvánku na valnou hromadu nebo oznámení o jejím svolání způsobem určeným zákonem a stanovami. U společnosti s akciemi na jméno uveřejňuje představenstvo pozvánku tak, že ji zašle všem akcionářům na adresu sídla nebo bydliště uvedenou v seznamu akcionářů nejméně 30 dní

před konáním valné hromady. U společnosti s akciemi na majitele uveřejňuje představenstvo v této lhůtě oznámení o konání valné hromady vhodným způsobem určeným stanovami, nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách.

Jak plyne z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. září 2006, sp. zn. 29 Odo 634/2005, je jednou ze zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník zásada ochrany akcionářů před svévolným chováním představenstva. Společnost má v souladu s touto zásadou povinnost učinit vše, co na ní lze rozumně požadovat, aby se akcionáři dozvěděli o konání valné hromady.

V rozhodnutí ze dne 25. července 2006, sp. zn. 29 Odo 1659/2005, Nejvyšší soud dovodil, že pokud stanovy akciové společnosti, která vydala akcie na majitele, po 1. lednu 2002, tj. po uplynutí lhůty stanovené zákonem pro nastolení souladu s novým zněním § 184 odst. 4 obch. zák. (když do 31. prosince 2000 zákon nevyžadoval, aby stanovy specifikovaly, ve kterých denících bude uveřejňováno oznámení o konání valné hromady), neurčovaly deník pro uveřejnění oznámení, nemohla první následně svolaná valná hromada rozhodovat o jiných záležitostech, než právě o změně stanov, která by tento deník stanovila, když jiný postup by byl obcházením zákonné úpravy svolání valné hromady. Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí dále nastínil možnost dalšího postupu spočívajícího v tom, že oznámení o konání valné hromady mohlo být za daných okolností uveřejněno ve všech celostátně distribuovaných denících; takto svolaná valná hromada by pak mohla rozhodovat i o jiných bodech programu než o uvedené změně stanov. V této souvislosti však je třeba zdůraznit, akciová společnost navodila situaci, v důsledku které neměla k dispozici zákonný způsob svolání valné hromady, sama tím, že nesplnila zákonem stanovenou povinnost změnit odpovídajícím způsobem stanovy. V projednávané věci však společnost situaci, ve které nemohla svolat valnou hromadu v souladu se zákonem a stanovami, nezpůsobila.

Konečně v rozhodnutí ze dne 19. dubna 2000, sp. zn. 32 Cdo 2826/99, Nejvyšší soud uzavřel, že účelem právní úpravy svolání valné hromady je zajistit, aby byli všichni akcionáři včas pozváni na valnou hromadu a tím jim byl umožněn výkon jednoho ze základních práv, totiž práva účastnit se prostřednictvím valné hromady na řízení společnosti. Ve stejném rozhodnutí Nejvyšší soud dovodil, že pokud vlastníci zaknihovaných akcií na majitele (tj. akcionáři, jejichž identitu společnost zjistila z evidence zaknihovaných cenných papírů) v situaci, kdy ve stanovách nebyl určen deník, ve kterém má být oznámení uveřejněno (a v době svolání neměl ani obchodní zákoník podrobnější úpravu v tomto směru), byli pozváni na valnou hromadu písemnou pozvánkou, kterou jim společnost doručila v dostatečném předstihu, nelze to, že již nebylo uveřejněno oznámení o konání valné hromady, považovat za porušení obchodního zákoníku. Uvedený závěr Nejvyšší soud opřel o názor, podle něhož pozvánka zasláná na adresu každého akcionáře umožní účast adresáta na valné hromadě dokonce lépe než oznámení uveřejněné v tisku, se kterým se akcionář z nejrůznějších důvodů nemusí mít možnost seznámit.

Došlo-li v projednané věci ke zrušení deníku, ve kterém mělo být v souladu se stanovami uveřejněno oznámení o konání valné hromady mělo představenstvo povinnost učinit vše, co bylo možno po společnosti spravedlivě požadovat, aby se o konání valné hromady dozvědělo co nejvíce akcionářů, aniž by přitom způsobilo společnosti nepřiměřené náklady. Jak vyplývá ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, měla společnost zaknihované akcie na majitele. Za této situace bylo vhodným způsobem oznámení o konání valné hromady zaslání písemné pozvánky na adresu akcionářů, majících zaknihované akcie na majitele, když jejich aktuální seznam

společnost musela znát z výpisu z registru emitenta, vedeného Střediskem cenných papírů. Další možností bylo nepochybně uveřejnit oznámení o konání valné hromady ve všech celostátních denících.

Jestliže společnost takto nepostupovala a nejsou zde jiné důvody hodné zvláštního zřetele (např. že valné hromady se zúčastnili všichni akcionáři společnosti), není možno dospět k závěru, že důsledkem protiprávního postupu představenstva při svolání valné hromady bylo jen nepodstatné porušení práv akcionářů, resp. že toto porušení nevyvolalo závažné právní následky ve smyslu ustanovení § 131 odst. 3 písm. a) obch. zák. Úvaha odvolacího soudu o tom, že účast na napadené valné hromadě se, co do podílu přítomných akcionářů na základním kapitálu společnosti, významně nelišila od předchozích - řádně svolaných - valných hromad téže společnosti, dostatečně nevypovídá o tom, zda se (ve smyslu shora uvedených závěrů) všichni akcionáři mohli o konání valné hromady dozvědět, resp. zda společnost učinila vše, co po ní bylo možné požadovat, aby se tak stalo. Z této úvahy není totiž zřejmé, zda důvodem pro to, aby se valné hromady zúčastnilo pouze pět z mnohonásobně většího počtu akcionářů, byla vědomá apatie ostatních akcionářů, anebo skutečnost, že tito akcionáři se o konání valné hromady nedozvěděli. O aplikaci ustanovení § 131 odst. 3 písm. a) obch. zák. by přitom bylo možno uvažovat jen při kladném posouzení nastíněných otázek.

Protože právní posouzení věci co do řešení klíčové otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Jelikož důvody, pro které zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 3 o. s. ř. zrušil též toto rozhodnutí a věc podle téhož ustanovení vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vzhledem k tomu, že vyřešení uvedené otázky postačuje k závěru o porušení povinnosti společnosti při svolání valné hromady, a tedy i ke zrušení napadeného rozhodnutí, Nejvyšší soud se dále nezabýval přípustností dovolání ohledně dalších tvrzených důvodů uváděných v dovolání.

Podle ustanovení § 200e odst. 1 a 3 ve vazbě na ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) o. s. ř. se ve statusových věcech obchodních společností podle části druhé obchodního zákoníku rozhoduje usnesením. Rozhodnutí odvolacího soudu (jakož i rozhodnutí soudu prvního stupně) má proto povahu usnesení, i když tak není označeno, a proto také Nejvyšší soud rozhodl ve věci usnesením. Uvedený nedostatek označení obou rozhodnutí však není takovou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a nezakládá některý z důvodů zmatečnosti.

Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud i pro soud prvního stupně závazný (ustanovení § 243d odst. 1, věta druhá, a ustanovení § 226 o. s. ř.).

V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (ustanovení § 243d odst. 1, věta třetí, o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 27. srpna 2008

JUDr. Ivana Š t e n g l o v á

předsedkyně senátu